

Từ “quốc gia” trong Pháp, Mỹ và Việt ngữ

Mở

Ngày 11/11/2018, trước một số đông các quốc trưởng từ khắp thế giới tề tựu về Paris, Tổng thống Pháp Emmanuel Macron trình trọng và trầm tĩnh tuyên án nationalisme, chủ nghĩa quốc gia. Tổng thống nói nguyên văn: Chủ nghĩa ái quốc chính là sự trái ngược của chủ nghĩa quốc gia. Chủ nghĩa quốc gia chính là sự phản bội của chủ nghĩa ái quốc. (Le patriotisme est l'exact contraire du nationalisme. Le nationalisme en est sa trahison.) Ngày 18/11, 2018, đọc diễn văn tại Quốc hội Cộng Hòa Liên bang Đức, Tổng thống Pháp lại nhắc đến tính tiêu cực của chủ nghĩa quốc gia.

Ngày 22/10/2018, tại Houston, Texas, trước một trăm ngàn khán thính giả, Tổng thống Hoa Kỳ Donald Trump tự hào và sôi nổi khẳng định mình là một người theo chủ nghĩa quốc gia. Tổng thống nói nguyên văn: Quý vị có biết tôi là ai không? Tôi là một người quốc gia, được không? Tôi là một người quốc gia. Người quốc gia. Không có gì hơn. Hãy sử dụng từ ngữ đó đi, hãy sử dụng từ ngữ đó đi! (You know what I am? I'm a nationalist, okay? I'm a nationalist. Nationalist. Nothing more. Use that word, use that word!).

Mới nghe qua và mới đọc qua rồi bước đầu so sánh, thấy Tổng thống Pháp nói với cái đầu còn Tổng thống Hoa Kỳ nói với con tim. Nhưng thật ra còn nhiều hơn nữa...

Nationalisme trong văn hoá Tây Âu

Đừng nói đến trọn chữ nationalisme. Người dân Liên Âu chỉ cần nghe “na” là nghĩ ngay đến Nazi. Từ điển quan phương tiếng Đức Duden giảng rằng Nazi là viết tắt Nationalsozialist mà Nationalsozialismus là ý thức hệ của chế độ quốc gia cực đoan, mang tính đế quốc chủ nghĩa và phân biệt chủng tộc dưới triều đại phát-xít Hitler, kéo dài từ 1933 đến 1945. Nào là quốc gia cực đoan, nào là chủ nghĩa đế quốc, nào là phân biệt chủng tộc, nào là phát-xít, còn thiếu gì nữa? Cho nên người dân Liên Âu và nhất là người dân Đức kỵ chữ nationalist dữ lắm. Nghe chữ này là họ lên cơn sóc dị ứng. Khi tôi theo học khoá tiếng Đức để chuẩn bị cho tiến trình hội nhập vào quê hương thứ hai, tôi tự xưng là nationalist, người quốc gia. Tôi chẳng phải là người quốc gia thì là người gì, xét trên bình diện chính trị? Nhưng các cô giáo thầy giáo người Đức đều đồng thanh khuyên tôi chớ tự xưng như vậy, họ bảo nếu cần thì hãy tự xưng mình là patriot. Như Mel Gibson trong phim The Patriot rất nổi tiếng! Tôi thăm dò nationalism, nationalisme,

Nationalismus ngay từ những ngày đầu tiên hít thở bầu khí quyền Đức quốc. Bài quốc ca Đức nguyên mở đầu bằng câu Deutschlandüber alles, Nước Đức trên tất cả; nay lời ca đó đã bị thay thế.

Theo văn hoá văn học Pháp, chủ nghĩa quốc gia cực đoan dễ đưa đến chủ nghĩa sô-vanh nước lớn, nó có thể dẫn tới chủ nghĩa cuồng tín, chủ nghĩa đế quốc, thậm chí gây ra chiến tranh (tỷ như chủ nghĩa Đại Đức, chủ nghĩa Liên hiệp Nhật nhĩ man, pangermanisme khởi đầu Đệ nhị Thế chiến) hoặc hoá thành chủ nghĩa biệt lập, tự cô lập. R. Rolland, Anatole France, Martin du Gard, Jules Romains, Proust, Breton, Sartre, v.v. đã từng đứng lên chống chủ nghĩa quốc gia. Lamartine, trữ tình là thế, lãng mạn là thế vậy mà khi nghe thi sĩ Đức Nikolaus Becker làm bài thơ khiêu chiến và gây hấn Der deutsche Rhein (Sông Rhein của Đức) với những câu như:

*Sie sollen ihn nicht haben,
Den freien deutschen Rhein...*

*(Họ sẽ không có nó đâu,
Con sông Rhein tự do của Đức)*

đã sáng tác một bản tụng ca hùng hồn tha thiết với đầu đề *La Marseillaise de la Paix* (*Quốc ca Hòa bình*) kêu gọi mọi quốc gia liên kết lại để góp phần xây dựng tiến bộ xã hội:

Je suis concitoyen de toute âme qui pense:
La vérité, c'est mon pays!

(Tôi là đồng hương của mọi tâm hồn biết suy tư:
Tổ quốc tôi là Chân lý!)

I'am a nationalist!

Tổng thống Hoa Kỳ tự nhận mình là một người theo chủ nghĩa quốc gia. Trước đám đông, Tổng thống công khai nhấn mạnh mấy lần suy tư cá nhân đó. Cả thế giới đều biết Tổng thống chủ trương America first, Nước Mỹ trước tiên. Tổng thống dành ưu tiên cho nước Mỹ của Tổng thống trong mọi vấn đề. Một phần quốc dân Hoa Kỳ chia sẻ quan điểm này. Tổng thống chê bai NATO là obsolete, lạc hậu. Tổng thống ngỡ rằng Belgique là một tỉnh bên trời Âu. Tổng thống lẫn lộn vùng Balkan với ba quốc gia Baltique. Tổng thống có bao giờ khoe mình giỏi địa lý đâu! Tình yêu Tổ quốc trong tim Tổng thống mang sắc thái trữ tình, Tổng thống nói về người nationalist với giọng đầy thi cảm. Thực ra Tổng thống không có nói, Tổng thống tâm tình. Nhưng ngôn ngữ diễn dịch của Tổng thống đượm chất sử thi, Tổng thống nói nhưng nói với giọng hùng dũng, hùng tráng; câu

nói của Tổng thống mang tính anh hùng ca. Tuy nhiên bối cảnh của bài diễn văn phảng phất tính bi kịch. Đồng bào nghe đây nhé. Họ thiết lập một liên minh quân sự để bảo vệ họ nhưng họ tình queo để chúng mình è cổ đóng góp nặng gấp bội (và như vậy từ bảy mươi năm rồi, TVT chú thêm). Họ kêu gọi mình ký kết một hiệp ước quốc tế bảo vệ môi trường nhưng mình phải đóng tỷ này tỷ khác còn kẻ xả khí độc nhiều nhất thế giới thì lại được tài trợ (để tiếp tục xả thêm!).

Chủ nghĩa quốc gia nơi vị nguyên thủ dân cử Hoa Kỳ có nền tảng cao quý là lòng ái quốc. Cơ sở của lòng ái quốc xây dựng trên niềm tự hào dân tộc, trên danh dự đất nước. Lòng ái quốc của Tổng thống nặng nghĩa tình với lãnh thổ Hoa Kỳ, nó gắn bó với tính thống nhất quốc gia, nó quảng bá lý tưởng lập quốc và vệ quốc. Tự nhận mình là một nationalist, Tổng thống động viên lòng vị tha, đức hy sinh, tình đoàn kết và cả tính anh hùng. Tổng thống thu hút quần chúng đi tìm một lý tưởng, đi tìm một chủ nghĩa vị Mỹ, duy Mỹ, một americanism.

Họa sĩ John McNaughton vẽ một bức tranh màu trình bày Tổng thống Donald Trump trân trọng nâng một lá quốc kỳ Hoa Kỳ ướt sũng nước mưa, một tay Tổng thống cầm một mảnh vải nhỏ và dày dường như để lau chùi các vết nhơ trên lá cờ. Trong bức họa, Tổng thống trông đẹp hơn ở ngoài đời. Nét mặt phảng phất buồn nhẹ nhàng và tỏ ra lo nghĩ nhiều. Phần giải thích cho giới thưởng ngoạn hiểu ý nghĩa thành quả nghệ thuật của họa sĩ viết nguyên văn:

John McNaughton painted this picture of President Trump and named it “*Respect The Flag.*” The painter says, “*I painted President Trump picking up a shredded and trampled flag off the football field. He holds a wet cloth in his right hand, as he attempts to clean it. I respect America. I respect the flag, the anthem, and the President; because he doesn’t back down to those who do not.*”

Đại khái chúng ta được biết rằng toàn cảnh của bức danh họa là một sân vận động sau một trận mưa hay trong một trận mưa. Nhiều vũng nước nhỏ còn đọng trên sân cỏ. Viễn cảnh cho thấy một đám đông tập trung xúm xít sát nhau tạo bức phong cho chân dung Tổng thống đứng một mình với lá cờ stars and stripes, các ngôi sao và những sọc thẳng hiện rất rõ trên nền họa. Lá cờ vô tội đã bị xé rách tả tơi và giẫm đạp tàn nhẫn. Tổng thống mặc âu phục xanh sẫm với cà-vạt đỏ tươi. Tay trái nâng lá quốc kỳ một cách tôn nghiêm, ép sát nó vào ngực như muốn truyền cho nó bầu nhiệt huyết nóng hổi, hầu giúp nó mau khô ráo. Tấm vải trên bàn tay phải sẵn sàng chùi sạch những vết dơ làm vấy bẩn quốc kỳ. Họa sĩ xác định thái độ dứt khoát của bản thân: tôn trọng quốc kỳ, tôn trọng quốc ca, tôn trọng Hoa kỳ, tôn trọng Tổng thống. Tên gọi bức tranh là “Tôn trọng Lá cờ”. Chữ “Flag” viết hoa và đi kèm với quán từ xác định “The” cũng viết hoa nốt. Nhìn chung

bức họa rất có thân. Thành quả trí tuệ và mỹ học đã góp phần vào việc bảo vệ lá cờ biểu tượng của Tổ quốc mà người quốc gia Donald Trump tôn quý vô cùng. Không chỉ tâm tình bằng ngôn ngữ, Tổng thống biểu lộ trên khung ảnh tinh thần ái quốc bằng hành động.

Rộng hơn nữa, người nationalist Donald Trump, trong tư cách một lãnh tụ, ý thức rõ trách nhiệm lãnh đạo công dân. Tổng thống chỉ đường cho người dân tham gia sinh hoạt chính trị. Hãy vì đất nước này mà hành động, mà dẫn thân. Thầy giáo đang giảng bài công dân giáo dục.

Đó là tâm sự trước sau không đổi của lãnh tụ, nó bàng bạc trong tất cả những lời phát biểu của Ông, nó xuất hiện một cách tự phát gần như phản xạ trong những câu Ông tweet. Tấm lòng son của người quốc gia Donald Trump tạo nên những hình tượng độc đáo, tấm lòng đó tác động lên đôi thần kinh số II, khiến cặp mắt Tổng thống mở to trong những đêm dài không ngủ, mất ngủ. Tất cả những hình tượng vừa trình bày và liệt kê chung đúc thành một con người mang tầm suy nghĩ sâu rộng, khó lẫn lộn với bất cứ một con người nào trong lịch sử Hoa Kỳ; một con người nationalist.

Người Việt quốc gia

Chúng ta rất ưa chuộng hai chữ “quốc gia”. Hiến pháp Đệ nhất Cộng Hòa mở đầu bằng câu: “Tin tưởng ở tương lai huy hoàng bất diệt của Quốc Gia và Dân Tộc Việt Nam...”. Chúng ta có Ủy ban Lãnh đạo Quốc gia, có Bộ Quốc gia Giáo dục, có Quốc gia Nghĩa tử cuộc, có Ngân hàng Quốc gia, có Thư viện Quốc gia. Quân lực Việt Nam Cộng Hòa đôi khi được gọi là Quân đội Quốc gia. Văn bằng cấp phát cho người bác sĩ tốt nghiệp có tên Bằng Tiến sĩ Y khoa Quốc gia (cho dẫu hai chữ “quốc gia” ở đây nhằm để chỉ văn bằng do Nhà nước cấp phát chứ không phải do một Viện Đại học tư thục cấp phát, theo kiểu phân biệt giữa diplôme d'état và diplôme d'université trong tiếng Pháp). Đó là thời chúng ta còn có quốc gia, lãnh thổ, chính quyền.

Ra nước ngoài, có lẽ chịu ảnh hưởng nền văn hoá Tây phương, chúng ta bỗng dưng có thiên hướng tránh hai chữ “quốc gia” khi sử dụng ngoại ngữ.

Xin liệt kê vài ví dụ cụ thể về tên gọi các hội đoàn văn hoá-xã hội-chính trị:

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Hoa Kỳ (Ông Đoàn Trọng Hiếu), The Vietnamese American Community of USA.

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Hoa Kỳ (Ông Đỗ Văn Phúc), The Vietnamese American Community of the USA.

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Liên bang Hoa Kỳ (BS Võ Đình Hữu), Federation of Vietnamese American Communities of the USA.

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Nam California, Vietnamese American Federation of Southern California (LS Nguyễn Xuân Nghĩa).

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Houston và Phụ cận, Vietnamese Community of Houston and Vicinities.

Cộng đồng Người Việt Quốc gia Tự do tại Pháp, Communauté des Vietnamiens Libres de France (BS Phan Khắc Tường).

Tại Thụy Sĩ có Hội Người Việt Quốc gia Lausanne (KS Trần Xuân Sơn), Association des Vietnamiens Libres de Lausanne.

Nhận xét: Khi chuyển sang Anh ngữ, hai chữ “quốc gia” bị xoá bỏ và trong một số trường hợp, khái niệm “Người Việt Quốc gia” hoá thành “Người Mỹ gốc Việt”. Riêng ở Nam Cali và ở Houston, nếu nay mai Vi-xi thành lập cộng đồng và chúng cũng dùng tên gọi Vietnamese Community of Southern California và/hoặc Vietnamese Community of Houston and Vicinities thì chúng sẽ “chính danh” hơn, vì các tổ chức của chúng quả đang tập hợp những người Việt 100%, đều là người Việt đang chịu theo hay đang bị theo cộng sản. Còn tại Pháp và Thụy sĩ thì Người Việt Quốc gia Tự do hoá thân thành Vietnamiens Libres, mất hẳn chất quốc gia!

Kết

Người Việt ly hương tỵ nạn cộng sản là người Việt quốc gia. Hai chữ “quốc gia” là khắc tinh của hai chữ “cộng sản”. Người Việt quốc gia là người chống cộng. Chúng ta có thể mượn lời Tổng thống Pháp để nêu cao tuyên ngôn: Le nationalisme est l’ennemi juré du communisme, Chủ nghĩa quốc gia là kẻ tử thù của chủ nghĩa cộng sản. Chúng ta cũng có thể hô theo Tổng thống Hoa Kỳ: We are nationalists, okay? Chúng ta là những người quốc gia, biết chưa?

Những người quốc gia chúng ta, những người nationalists, khẳng định chúng ta có Quốc gia, có Tổ quốc, có nước Việt, có Dân tộc Việt của chúng ta. Chúng ta danh thép và hào hùng bác bỏ luận điệu của bá quyền phương Bắc cho rằng nước ta là một bộ phận, một địa phương (châu, quận...) của nước Tàu.

Bình Ngô Đại cáo viết “niệm quốc bộ chi do truân” (nghĩ thế nước còn gian truân), “Triệu, Đinh, Lý, Trần chi triệu tạo ngã quốc” (Triệu, Đinh, Lý, Trần mở đầu dựng nên nước ta), “Duy ngã Đại Việt chi quốc, thực vi văn hiến chi bang” (Nay nước Đại Việt

chúng ta thật là một nước văn hiến) thì chữ quốc (và chữ bang) đều nghĩa là nước, là nation, là patrie, là Land.

Chủ nghĩa ái quốc của chúng ta không có gì mâu thuẫn với chủ nghĩa quốc gia cả.

19/11/2013

BS Trần Văn Tích

Nguồn: Internet eMail by tvt chuyển

*Đăng ngày Thứ Hai, November 19, 2018
Ban Kỹ Thuật Khóa 10A-72/SQTĐ/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*